

**MARK
GALEOTTI**

VORY

AKÝ VPLYV MALO PODSVETIE NA SVETOVÚ VEĽMOC?

**RUSKÁ
SUPERMAFIA**

IKAR

**MARK
GALEOTTI**

VORY

**RUSKÁ
SUPERMAFIA**

Preložil Patrick Frank

IKAR

VORY
Ruská supermafia

MARK GALEOTTI
(z predlohy prebalu)

Mark Galeotti
THE VORY – RUSSIA'S SUPER MAFIA

Copyright © 2018 by Mark Galeotti
Originally published by Yale University Press
Translation © 2019 by Patrick Frank
Jacket design © Alix Lambert
Slovak edition © 2019 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-6716-9

OBSAH

<i>Zoznam ilustrácií</i>	5
<i>Predslov</i>	7
<i>Podakovanie</i>	11
Úvod	15
Prvá časť: Základy	21
1. Kainova zem	23
2. Jedli chitrovskú polievku	38
3. Zrod vorov	55
4. Zlodeji a suky	72
5. Život zlodeja	88
Druhá časť: Vznik	111
6. Nesväté trojice	113
7. Gorbačovovi gangstri	133
8. „Divoké deväťdesiate roky“ a vzostup <i>avtoritetov</i>	147
Tretia časť: Podoby	165
9. Gangy, siete a bratstvá	167
10. Čecheni: Gangstri gangstrov	198
11. Gruzínci: <i>Vory</i> v exile	218
12. Gangstri-internacionalisti	237

Štvrtá časť: Budúcnosť	267
13. Nové časy, noví vory	269
14. Evolúcia mafie	290
15. Zločinecké vojny	312
16. Zlodejské Rusko: Ukradnutý štát?	331
<i>Slovník použitých termínov</i>	355
<i>Zoznam použitej literatúry</i>	358
<i>Poznámky</i>	383
<i>Register</i>	428

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ

1. Trh v Chitrovke, prvé roky 20. storočia. Fotografia použitá so súhlasom Fine Art Images / Heritage Images / Getty Images.
2. Dokument cárскеj polície o Josifovi Vissarionovičovi Džugašvilim, cca 1911. Voľné dielo.
3. Bolševická milícia, 1942. Voľné dielo podľa zákonov Ruskej federácie.
4. Gulag na Vorkute, 1945. Fotografia použitá so súhlasom Laski Diffusion / Getty Images.
5. Vytetovaná výložka. © Alix Lambert.
6. *Boj proti chuligánstvu!* Foto: autor.
7. *Afganci* v Gardeze, asi 1980 – 1988. Fotografia použitá so súhlasom E. Kuvakina, licencia na základe Creative Commons.
8. Džochar Musajevič Dudajev. Fotografia použitá so súhlasom Maher Attar / Sigma prostr. Getty Images.
9. Hrob Vjačeslava Ivankova (Japončička) na cintoríne Vaganovskoje. Foto: autor.
10. Väzenie Butyrka. Fotografia použitá so súhlasom Stanislava Kozlovského, licencia na základe Creative Commons.
11. Protidrogová razia, 2004, SPUTNIK / Alamy Stock Photo.
12. Veriaci sa na sviatok Zjavenia Pána ponára do vody rieky Irtyš v Tobolsku. Fotografia použitá so súhlasom Alexandra Aksakova / Getty Images.

13. V rámci operácie Trojka zatýkajú Genadija Petrova, 2008. Fotografia použitá so súhlasom AFP prostr. Getty Images.
14. Bezpečnostná služba *Ochrana*, 2014. Foto: autor.
15. Alexander Zaldostanov na verejnom zhromaždení v Groznom, 2016. Fotografia použitá so súhlasom Dmitrija Korotajeva / Kommersant Photo prostr. Getty Images.

PREDSLOV

Bol som v Moskve v roku 1988 – poslednom roku Sovietskeho zväzu, keď sa systém nezadržateľne rúcal, hoci nik nevedel, ako dlho ešte vydrží dýchať z posledného. Robil som tam výskum na doktorát o následkoch sovietskej vojny v Afganistane a hovoril som s ruskými veteránmi tohto brutálneho konfliktu. Keď sa dalo, stretával som sa s týmito „Afgancami“ čo najskôr po návrate domov a potom ešte raz, po roku, aby som videl, ako si zvykajú na život v civile. Väčšina sa vrátila ubolená, šokovaná a plná hnevu. Niektorí prekypovali historkami o hrôzach a trápeniach, iní boli utiahnutí a ďalší zase zbytočne útoční. O rok neskôr sa väčšina už vrátila do bežných kolají, ako to ľudia za podobných okolností robievajú: Prispôbili sa, zvládli to. Nočné mory ich trápili oveľa zriedkavejšie, šetrili si na auto, dovolenku alebo na byt. Našli sa však aj takí, ktorí sa z toho nemohli alebo nechceli dostať. Vojna niektorých poškodila natoľko, že sa stali závislými od adrenalínu alebo jednoducho nerešpektovali konvencie a obmedzenia bežného života.

Napríklad Vadim sa dal k polícii, a nie ledajakej. Stal sa príslušníkom OMON-u, takzvaných „čiernych baretov“ – obávaných špeciálnych zložiek, z ktorých sa pri pokusoch o udržanie sovietskeho režimu stali sily rýchleho nasadenia. Saša si vybral prácu hasiča, aby sa aspoň trochu priblížil ži-

votu výsadbára. Za vojny bolo jeho úlohou ostať v pohotovosti, keď príde rozkaz nasadnúť do jedného z obrnených vrtuľníkov MI-24 a vyraziť do boja. Vojakom týchto jednotiek hovorili „hrbáci“. Večne boli ovešaní zbraňami a muníciou, vždy pripravení zasiahnuť proti karaváne povstalcov alebo – častejšie – vyraziť na záchranu sovietskych vojakov zo zase ďalšej povstaleckej pasce. Družná atmosféra hasičskej stanice, nečakané popluchy, intenzívne závany adrenalínu v hraničných situáciách, pocit výnimočnosti v sivosti každodenného sovietskeho života – to všetko mu pomohlo žiť takmer ako za starých zlatých čias v Afganistane.

No a potom tam bol Volod'a, známy ako „Čajník“. Nikdy som nezistil, prečo ho volajú práve takto, no tento výraz sa niekedy používa vo väzení pre človeka, čo šikanuje druhých. Šlachovitý, morózny, nevysvetliteľne popudlivý a nebezpečný človek, pred ktorým by som za normálnych okolností asi radšej prešiel na druhú stranu ulice. Za vojny bol ostreľovač a možno jediný, čo ho dokázalo premeniť na uvoľneného, otvoreného, možno aj priateľského človeka, bola šanca hovoriť o jeho ostreľovačskej puške Dragunov a smrteľných zásahoch, ktoré sa mu vďaka nej podarili. Ostatní „Afganci“ ho tolerovali, vždy však pri ňom boli v rozpakoch – a to aj vtedy, keď o ňom mali len hovoriť. Vždy mal dosť peňazí na rozhadzovanie, aj keď oni sa tvrdo snažili prežiť, často bývali u rodičov či chodili do dvoch zamestnaní naraz. Pochopil som to celé až neskôr, keď som sa dozvedel, že v ruských kriminálnych kruhoch je známy ako *torpedo* – nájomný vrah. Ako sa po celej krajine rozpadali štruktúry a hodnoty sovietskeho života, z ich trosiek povstával organizovaný zločin, ktorý sa už nemusel hrbiť pred straníckymi papalášmi ani pred šmelinárskymi miliónármi. Ako rástol, získaval si novú generáciu regrútov vrátane narušených a zatrpknutých veteránov poslednej vojny ZSSR. Z niektorých sa stali osobní strážcovia, z iných kuriéri, lámači kostí a občas, tak ako Volod'a, nájomní vrahovia.

Nikdy som nezistil, ako vlastne skončil. Vlastne sme sa nepoznali ani natoľko, aby sme si mohli poslať pohľadnicu k Vianociam. Najskôr asi skončil ako obeť vojny gangov v deväťdesiatych rokoch, keď sa bojovalo výbušnami nastraženými v autách, strelbou z idúcich vozidiel a nočnými útokmi nožom. V tomto desaťročí badať vznik monumentálnych pamätníkov. Padlých gangstrov pochovávali s pompou *Krstného otca* – čierne limuzíny jazdili ulicami plnými bielych kvetov a na hroby sa dávali náhrobky, ktoré ukazujú mŕtveho v nesmierne idealizovanom svetle. Boli neuveriteľne drahé (najdrahší stál vyše 250 000 dolárov v čase, keď denná mzda dosahovala sotva jeden dolár) a nepredstaviteľne gýčovité. Zobrazovali mŕtveho aj s hmotnými znakmi jeho zločineckého života: drahým oblekom na mieru, mercedesom, ťažkou zlatou reťazou na krku. Stále uvažujem, či raz na niektorom z obľúbených cintorínov moskovského podsvetia, trebárs na Vedenskom na juhovýchode mesta alebo Vangovskom na západe, nenájdem Volodov hrob. Nepochybujem, že na ňom bude jeho milovaný Dragunov.

Na druhej strane, práve vďaka mužom ako on som sa stal jedným z prvých západných odborníkov, ktorí varovali svet pred vzostupom a následkami ruského organizovaného zločinu. Predtým sa tieto fakty až na výnimky (zvyčajne vzdelancov v emigrácii¹⁾) úplne ignorovali. Ľudia sú však otrokmi nadmernej kompenzácie, a tak sa ignorovanie ruského organizovaného zločinu v deväťdesiatych rokoch prudko zmenilo na jeho preháňanie. Nadšenie Západu z víťazstva v studenej vojne sa rýchlo premenilo na zúfalstvo: Sovietske tanky nikdy nepredstavovali skutočnú hrozbu pre západnú Európu, no postsovietski gangstri odrazu vyzerali ako veľmi jasné a priame nebezpečenstvo. Ani sme sa nenazdali a najvyšší predstavitelia britských policajných zložiek predpovedali, že ruskí mafiáni budú do roku 2000 bojovať v elegantných štvrtiach Surrey, a experti hovorili o globálnom *Pax Mafiosa*, keď si organizované zločinecké skupiny rozdelia

celý svet. Samozrejme, nedošlo na to, rovnako ako ruské gangy nepredávali jadrové zbrane teroristom, nekupovali si celé krajiny tretieho sveta, neprevzali vládu nad Kremľom a nedosiahli nijaké iné z fantastických cieľov, ktoré sa im pripisovali.

Deväťdesiate roky boli ich zlatým vekom, no potom, za Putina, muselo gangsterstvo v uliciach ustúpiť pred kleptokraciou štátu. Vojny gangov sa skončili, ekonomika sa ustálila a napriek dnešným sankciám za anexiu Krymu sa režim môže chváliť kaviarňami Starbucks a ďalšími ikonami hlavných miest Európy. Ruskí študenti sa naďalej hrnú na zahraničné univerzity, ruské spoločnosti prichádzajú na londýnsku burzu a tí bohatí Rusi, na ktorých sa sankcie nevzťahujú, sa stýkajú s globálnymi náprotivkami na Svetovom ekonomickom fóre v Davose, na Bienále v Benátkach či na lyžiarskych svahoch v Aspene.

V rokoch po Volodovi som mal možnosť študovať ruské podsvetie doma aj v zahraničí ako bádateľ, vládny poradca (krátko aj na britskom ministerstve zahraničných vecí), firemný konzultant a niekedy politický zdroj. Sledoval som jeho vzostup a ak nie pád, tak rozhodne zmenu. Čoraz silnejšie ho totiž krotila politická elita, ktorá je svojím spôsobom oveľa nemilosrdnejšia ako starí mafiánski bosovia. Pritom mi však stále neschádza z mysle ten zjazvený strelec, obeť a zároveň páchatel novej vlny ruského banditizmu. Je pre mňa metaforou spoločnosti, ktorá sa chystá vrhnúť do víru takmer absolútne nespútanej korupcie, násilia a kriminality.

POĎAKOVANIE

Táto kniha vznikala v podstate tridsať rokov a za ten čas sa mi nazhromaždilo viac dlhov a záväzkov, ako má na rováši začínajúci drogový díler, ktorému nepraje šťastie. Prvú verziu rukopisu som dokončil v roku 2013 v Prahe. Chcem sa zaň poďakovať Jiřímu Pehemu a pražskému centru Newyorskej univerzity, ako aj Globálnej výskumnej iniciatíve jej dekana, vďaka ktorej som mohol absolvovať tento pobyt. Ďalšia verzia vznikla celkom logicky v Moskve vďaka Centru pre globálne záležitosti Newyorskej univerzity, ktoré mi umožnilo odísť na celý semester priamo do srdca diania. Uzavrel som to znova v Prahe na svojom súčasnom poste v Ústave medzinárodných vzťahov.

Časť verzie z roku 2013 pôvodne vznikla pre Medzinárodný inštitút strategických štúdií v rámci projektu, ktorý sa nakoniec nerealizoval. Aj tak by som sa chcel poďakovať všeobecne Medzinárodnému inštitútu strategických štúdií a konkrétne Nicholasovi Redmanovi za láskavé prizvanie do projektu a ochotu nechať ma využívať jeho materiály na toto dielo. Rád by som poznamenal, že časti tejto knihy ťažia aj z článkov, ktoré som v priebehu rokov publikoval v *Jane's Intelligence Review* a vysielal na stanicích Slobodná Európa a Sloboda. Aj im všetkým ďakujem za povolenie využiť ich v ďalšej tvorbe.

Moja skromná vďaka patrí všetkým Rusom od „Afgancov“, čo ma ako prví upozornili na rastúci problém, po ľudí na oboch stranách zákona, ktorí mi pomohli s výskumom. Ich pomoc sa ani nedá vyčíslieť, aj keď ich často z logických dôvodov nemôžem menovať. Asi by som mal poznamenať, že v množstve prípadov rozoberám zločincov len s krstným menom alebo s prezývkou a aj tie (spolu s ďalšími detailmi) môžu byť pozmenené. V niektorých prípadoch som to spravil, aby som ochránil ich totožnosť, v iných zase preto, aby som ochránil seba pred súdmi (a horšími vecami) zo strany postáv, ktorých skutky ešte nepreukázal žiaden súdny tribunál.

Podobne by som sa rád poďakoval rovnako anonymným zdrojom zo západných bezpečnostných a policajných služieb, s ktorými som preberal ruských gangstrov a ich výčiny. Aspoň v niektorých prípadoch môžem teda uviesť aj mená ľudí, ktorí mi vedome či nevedome pomohli s prípravou tejto knihy: Anna Arutuňanová, Kelly Barksbyová, Sergej Čeluchin, Martha Coeová, Antonio De Bonis, Jim Fickenauer, Tom Firestone, Stephen Frank, Jordan Gans-Morse, Jakov Gilinskij, Misha Glenny, Alexander Gurov, Kelly Hignettová, Valerij Karyšev, Petr Pojman, Joe Serio, Louise Shelleyová, Svetlana Stephensonová, Federico Varese, Vadim Volkov, Brian Whitmore, Katherine Wilkinsová a Phil Williams. Varese a Volkov majú podľa mňa mimoriadnu zásluhu na tom, ako sa na veci dnes pozeráme.

Obrovská pomoc pri výskume prišla aj od Andrewa Bowena z Centra pre globálne záležitosti, ktorý to dotiahne ďaleko. Gabriela Andersonová dozerala na rukopis z pohľadu redaktorky a obrúsila v ňom nejednu zbytočnú hranu. Klára Ovcáčková z Ústavu medzinárodných vzťahov mi poskytla potrebnú pomoc so zostavovaním bibliografie a Francis Scarr mi pomohol uzavrieť niekoľko kapitol. V Yale University Press patrí moja vďaka Heather McCallumovej za nadšený prístup ku knihe a trpezlivosť pri jej vzniku a Ma-

rike Lysandrouovej za cenné návrhy. Jonathan Wadman sa ukázal ako prvotriedny editor plný pochopenia, s puntičkárskym prístupom ku všetkému, čo robí. Veľký aplauz mám odložený aj pre anonymných recenzentov môjho rukopisu, ktorí mi poskytli nesmierne cenné poznámky. Podarilo sa mi vďaka nim vyriešiť pekných pár problematických miest.

Samozrejme, najprecítenejšia vďaka smeruje ku všetkým – a na nie poslednom mieste aj k mojej sučke Penny –, ktorí museli pretrpieť moje nálady a výmysly a poskytli mi svoje vlastné, aby mi pripomenuli, že svet nie sú iba prestrelky, pasce a stretnutia mafiánskych bosov.

Mark Galeotti
Praha, 2017

ÚVOD

Vlk môže zhodiť srst', nie však povahu.

Ruské príslovie

V roku 1974 sa v leningradskej (dnešný Petrohrad) štvrti Strel'na našlo telo vyplavené z mora. Nebol naň pekný pohľad, pretože celé týždne plávalo kdesi vo Fínskom zálive. Nemuselo tam zápasit' s baktériami a hmyzom na súši, no výdatne si na ňom pochutili morské tvory. Najmä oči, ústa a končatiny malo celé obžraté. Viacero hlbokých bodných rán na bruchu prezrádzalo, čo asi bolo príčinou smrti. Nedali sa však z neho zobrať odtlačky, nemalo šaty a tvár bola celkom zdeformovaná, otlčená o skaly a čiastočne zožratá, takže neexistoval nijaký konvenčný spôsob, ako ho identifikovať. Dali by sa na to použiť dentálne záznamy, bolo to však pred nástupom počítačovej techniky a aj tak malo namiesto zubov lacné kovové náhrady ako znak života v chudobe a nedostatku. Nik sa po tom mužovi nezháňal, nik nenahlásil zmiznutie. Dokonca ani nepochádzal z leningradskej oblasti.

Napriek tomu ho však identifikovali už za dva dni. Dôvod: Telo bolo posiate množstvom tetovaní.

Tetovania v tom čase predstavovali jasný znak *vora*. Je to nielen ruský termín pre zlodeja, ale aj všeobecné označenie člena podsvetia, ktoré sa nazýva aj „svet zlodejov“ alebo *vorovskoj mir* a pramení zo systému pracovných táborov – z gulagov. Väčšina tetovaní sa dala rozoznať, a tak povolali odbor-

níka na ich „čítanie“. V tomto prípade išlo o bývalého dozorcú vo väzení, neskôr policajného vyšetrovateľa. Do hodiny ich dekódoval. Jeleň v skoku na hrudi? Ten symbolizuje čas strávený v jednom zo severských lágrov. Boli známe drsnými podmienkami a kto ich prežil, ten automaticky stúpol v očiach druhých kriminálnikov. Nôž ovinutý reťazou na pravom predlaktí? Ten muž spáchal za mrežami násilný trestný čin, nie však vraždu. Kríže na troch hánkach? Tri rôzne tresty odňatia slobody. Najviac asi prezradila kotva so zapleteným lanom na hornej časti ramena, ku ktorej neskôr pridali podklad z ostnatého drôtu: Ide o veterána z vojnového námorníctva odsúdeného za zločin spáchaný v službe. Vďaka týmto detailom nebolo ťažké zistiť, že ide o istého „Matveja Lodočnika“ („Prievozníka“ Matveja) – bývalého práporčíka, ktorý pred dvadsiatimi rokmi takmer na smrť ubil čerstvo odvedeného nováčika za vyzradenie kšeftov s vojenskými zásobami. Degradovali ho a nasledujúce štyri roky strávil v pracovnej kolónii, v ktorej sa ešte hlbšie zaplietol s kriminálnym podsvetím. Nasledovali ďalšie dva tresty vrátane toho v severskom tábore so sprísneným režimom. Nakoniec sa z neho stal trvalý člen podsvetia vo Vologde asi 550 kilometrov na východ od Strelnej.

Polícia nikdy nezistila, prečo bol Matvej v Leningrade a prečo musel zomrieť. S veľkou pravdepodobnosťou sa o to ani veľmi nezaujímal. Rýchlosť, s akou ho identifikovali, však svedčí nielen o konkrétnostiach vizuálneho jazyka sovietskeho podsvetia, ale aj o jeho univerzálnej povahe. Jeho tetovania slúžili nielen ako prejav oddanosti zločineckému životu, ale aj ako životopis.¹

Samozrejme, všetky kriminálne subkultúry majú vlastný jazyk, hovorový aj vizuálny.² Členovia japonskej jakuzy sa hrdia prepracovanými tetovaniami drakov a chryzantém, americkí pouliční gangstri majú svoje farby. Každý zločinecký odbor má vlastnú terminológiu, každé zločinecké prostredie má svoj slang. Slúži na rôzne účely od odlíšenia ľudí zvonka po demonštrovanie príslušnosti ku skupine.

Rusi sa však výrazne odlišujú rozsahom a homogénnosťou hovorového aj vizuálneho jazyka, ktorý je nielen jasným dôkazom súdržnosti a zložitosti ich zločineckých štruktúr, ale aj prejavom odhodlania aktívne odmietnuť štandardnú spoločnosť či dokonca proti nej bojovať. Dekódovaním podrobností jazyka *vorov* zistíme mnoho o ich prioritách, myšlienkach a vášňach.

Subkultúra *vorov* sa datuje do starších čias cárizmu, najvýraznejšie ju však sformovali Stalinove tábory tridsiatych až päťdesiatych rokov 20. storočia. Zločinci sa rozhodli nekompromisne a bez výčitiek odmietnuť legitímny svet a ich tetovania sú dramatickým gestom odporu. Vytvorili si vlastný jazyk, zvyky, authority. Takzvaný *vor v zakone* – doslova „zlodej v zákone“ či prenesene zlodej podľa kódexu – sa riadil zákonom podsvetia, nie zákonmi zvyšku spoločnosti.

Kódy *vorov* sa časom menili, lebo každá nová generácia musela čeliť pokušeniu spolupráce s cynickým a brutálnym štátom, hoci aj podľa vlastných predstáv. *Vory* prišli o dominantné postavenie, museli slúžiť magnátom čierneho trhu a skorumpovaným straníckym aparátnikom, celkom však nezmyslili ani v sivých šesťdesiatych a sedemdesiatych rokoch, a keď sa sovietsky režim začal rútiť do záhuby, opäť povstali v plnej sile. Aj vtedy sa pretvorili na obraz a potreby novej éry. Tetovania sa vytratili alebo aspoň zmizli pod rukávmi nažehlenených bielych košiel nového typu nenásytných gangsterských podnikateľov zvaných *avtoritety* (authority). V deväťdesiatych rokoch bolo všetko k dispozícii a *vory* si brali plnými priehrštiami. Majetok štátu sa privatizoval za zanedbateľné percento svojej skutočnej hodnoty, podniky platili za ochranu, ktorú nepotrebovali, a s pádom železnej opony zmizla aj bariéra proti expanzii do zvyšku sveta. *Vory* boli svojím spôsobom neoddeliteľnou súčasťou všetkého života a všetkých zmien v Rusku 20. storočia.

V rámci tohto procesu sa organizovaný zločin – ktorý definujem ako „dlhodobé podnikanie mimo právnych a spo-

ločenských štruktúr, v ktorom isté množstvo osôb hierarchickým spôsobom využíva nelegálne aktivity na získavanie moci a profitu pre súkromné obohatenie“ – formoval spolu s tým, ako sa organizovalo samotné Rusko. Po obnovení autority centrálnych orgánov za vlády prezidenta Putina sa od roku 2000 museli adaptovať aj vory. Začali sa držať pri zemi a v prípade potreby dokonca pracovať pre štát. Ruský organizovaný zločin sa tým stal medzinárodným strašiakom a globálnou značkou, zároveň však aj spornou koncepciou. Niektorí v ňom vidia neformálnu ruku Kremľa a celé Rusko šmahom ruky zavrhujú ako „mafiánsky štát“. Pre iných sú potomkovia vorov iba trápna garnitúra problematických, no vôbec nie pozoruhodných gangstrov. Pozrite sa však, ako ich zobrazujú západné médiá, a hneď ste v pokušení vnímať ich ako globálnu hrozbu na každom poli, najbrutálnejších zločincov, najkúsenejších zabijakov. Irónia je, že všetky tieto uhly pohľadu sú svojím spôsobom pravdivé, aj keď často zavádzajúce či využívané z nesprávnych dôvodov.

Otázkou ostáva, prečo by sme sa v časoch čoraz pevnejšie prepojeného medzinárodného a kozmopolitického zločinu mali zameriavať práve na túto etnickú a kultúrnu frakciu svetového podsvetia.

Ruský organizovaný zločin však spôsobuje nezanedbateľné problémy. Doma podkopáva úsilie o kontrolu nad ekonomikou a jej diverzifikáciu. Predstavuje brzdu pokusov zaviesť v Rusku lepší spôsob riadenia krajiny. Prenikol do finančných a politických štruktúr a špiní aj „národnú značku“ Ruska v zahraničí (vytvára všadeprítomný stereotyp ruského gangstra a skorumpovaného biznismena). Je hrozbou aj v globálnom meradle. Ruský alebo eurázijský organizovaný zločin – podľa toho, ako ho definujeme – sa aktívne, agresívne a podnikavo prejavuje po celom svete. Stal sa jednou z najdynamickejších síl nového nadnárodného podsvetia. Ozbrojuje povstalcov a gangstrov, pašuje drogy aj ľudí a pácha všemožné zločiny od prania špinavých pe-